

МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ЄВРОПЕЙСЬКА ШКОЛА БІЗНЕСУ»

Кафедра менеджменту, фінансів та бізнес-адміністрування

УЗГОДЖЮЮ

В.о. директора Навчально-наукового інституту «Європейська школа бізнесу»

Ю. Ремига
2022 р.

ЗАТВЕРДЖЮЮ

В.о. завідувача кафедри
менеджменту, фінансів та бізнес-адміністрування

Н. Приймак
"07" 09 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: Другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти: Магістр

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність: 073 «Менеджмент»

Київ – 2022

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Приватний заклад вищої освіти «Міжнародний європейський університет».

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена на основі навчального плану №073мд/22-13, навчального плану №073мз/22-14, схваленого на засіданні Вченої ради Університету (протокол №4 від 26.05.2022р.).

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Професор кафедри менеджменту, фінансів та бізнес-адміністрування,
доктор економічних наук, професор

Ю. К. Зайцев

Робоча програма навчальної дисципліни обговорена та схвалена на засіданні кафедри менеджменту, фінансів та бізнес-адміністрування, протокол № 7 від «07» вересня 2022 р.

В.о. завідувача кафедри менеджменту,
фінансів та бізнес-адміністрування

Н. Приймак

Гарант ОП

I. Боярко

**Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник**

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) другого (магістерського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент».

Опис навчальної дисципліни (анотація). Формування якісно нового етапу розвитку економіки та суспільства, базову основу якого складає цифрова економіка, штучний інтелект, тощо, окреслює нові вимоги до сфери вищої освіти, до наукових компетентностей магістра з будь-якої спеціальності і, зокрема, з менеджменту.

Фахівець рівня магістр повинен свідомо орієнтуватися в інформаційному та науковому просторі, бути готовим до креативної, творчої діяльності, широко та системно сприймати виклики і ризики прийдешнього майбутнього, породжуваного четвертою промисловою революцією, розвитком нанотехнологічних технологій. За цих умов, по-за глибоким оволодінням методологією та інструментарієм самостійного наукового мислення, по-за знанням і розумінням сутності, функцій та ролі тих чи інших підходів, методів, прийомів пізнання економічних і соціальних проблем оточуючого нас світу, неможливо визначити парадигмальні засади власного розвитку, розвитку бізнесу та бізнесів, суспільства, держави, тощо.

Саме тому глибоке пізнання сутності, функцій та ролі методології досліджень економічних, соціальних, етичних проблем, що виникають у процесі взаємодії людей, інших суб'єктів економічної діяльності, дасть Вам змогу навчитися системно і наукою мислити при аналізі будь-якої проблеми економічного, соціального, політичного, філософського характеру. Адже, як сказав ще давньогрецький філософ Геракліт: значна обізнаність не означає мудрості, мудрість – це розуміння підвалин і причин. Пізнання методів, методології, сутності та специфіки наукових підходів до складних явищ і процесів дозволить Вам зробити крок до такого розуміння підвалин і причин, отже зробить Вас мудрішими, креативнішими, здатними приймати обґрунтовані, конструктивні рішення за будь-яких обставин.

Отже, **предметом навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» є:**

- система методів і підходів, які існують сьогодні в економічній науці та використовуються з метою глибокого наукового проникнення у сутність і зміст процесів, що відбуваються в сучасній економічній системі та в суспільстві;

- визначення природи та спрямованості парадигми розвитку бізнесу, стратегічного менеджменту, економічної політики держави, індивіда в умовах становлення глобальної цифрової економіки;

- визначення природи суперечностей і закономірностей становлення нових теоретичних концепцій і моделей такого розвитку.

Предметом навчальної дисципліни є також аналіз методів організації наукових досліджень, який дозволить свідомо підходити до формулювання теми наукового дослідження, окреслення структури та логіки, алгоритму такого дослідження, вибору аргументації своєї позиції, викладенню матеріалу, узагальнень і висновків.

Таблиця 1.

Ключові організаційні характеристики вивчення дисципліни:

Структура навантаження	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Нормативна	
Розділів - 2	Спеціальність: 073 - Менеджмент	Рік підготовки	
Змістових розділів - 2		5-й	5-й
		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
Загальна кількість годин - 120		16	2
Тижневе навантаження:		Практичні, семінарські заняття	
Аудиторних - 4		32	4
Самостійної роботи - 8		Самостійна робота	
		72 год.	114 год.
		Вид контролю	
		Залік	Залік

Міждисциплінарні зв'язки: Головними компонентами системи науково-методичної підготовки магістра з менеджменту є структура та зміст навчання, суттєве місце в якій займають різні види науково-дослідної роботи студентів, а також дисципліни науково-методологічної спрямованості. Вони забезпечують процес формування у студента навичок науково-дослідницької діяльності, широту світогляду, здатність до системного наукового мислення тощо.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1 Метою вивчення дисципліни є формування у майбутніх магістрів системи знань з теорії та методології дослідницького процесу, методики організації науково-дослідної діяльності, навичок оформлення результатів наукової роботи та підготовку їх до публічного обговорення.

1.2. Основні завдання дисципліни:

1. сформувати у студентів уявлення про суть, принципи на значення наукового пізнання економічних і соціальних проблем сучасного суспільства;

2. розкрити фундаментальні принципи наукової діяльності, пояснити необхідність дотримання академічної добroчесності у науковій роботі;

3. забезпечити знання, розуміння та усвідомлення студентами сутності, функцій, ролі та значення методології у пізнавальному процесі, формуванні системного наукового мислення, у пошуку найбільш ефективних і перспективних інструментів економічного та соціального розвитку бізнесу, людини, держави, усього глобалізованого світу.

4. сформувати у студентів навички проведення самостійних наукових досліджень, уявлення про алгоритми вибору теми наукового дослідження, об'єкта та предмету дослідження; постановки мети, завдань і питань дослідження, розробки теоретичних передумов дослідження; методики подання результатів дослідження;

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

Таблиця 2.

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері управління або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.
-----------------------------------	--

Загальні компетентності	ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному сучасним вимогам рівні; ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність); ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК10. Набуття навичок гнучкого мислення;
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів; СК3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту; СК10. Здатність до управління організацією та її розвитком. СК11. Здатність обґрунтовувати комплекс адміністративно-управлінських рішень щодо формування, ефективного функціонування підприємства та розвитку як цілісної системи; СК13. Встановлювати і використовувати методи та моделі антикризового управління: виділяти, описувати аналізувати;

Таблиця 3.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

Програмні результати навчання	ПРН 1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний, правовий інструментарій для управління в непередбачуваних умовах; ПРН 2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення; ПРН 11. Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу; ПРН 14. Вміти проводити дослідницьку роботу та аргументувати власну точку зору. ПРН 17. Вміти виявляти та досліджувати складові фінансової безпеки підприємства, формувати і підтримувати її високий рівень.
--------------------------------------	--

Результати навчання, формуванню яких сприяє вивчення даної навчальної дисципліни:

- забезпечення здатності студента до системного наукового мислення, до проведення аргументованого аналізу проблем і суперечностей у системі управління фірмою, корпорацією, окремими галузями та економікою в цілому;
- здатність до використання системи наукових підходів і методів для розробки ефективних концепцій і моделей управління фірмами, організаціями;
- здатність виявляти невирішені проблеми у предметній області, формулювати завдання дослідження та визначати шляхи їх рішення;

- здатність розробляти раціональну структуру змісту наукового дослідження;
- здатність формулювати наукові гіпотези, та забезпечувати науковий характер їх аргументації;
- Підвищення рівня свідомого сприймання проблем і викликів оточуючого світу, можливостей безпосередньої участі їх розв'язанні;

Також студент буде знати:

- закономірності процесу становлення сучасної теорії методології та сутність і функції чучасних методів дослідження;
- методологію наукових досліджень, їх планування та організацію;
- вимоги до оформлення результатів наукових досліджень;

уміти:

- відбирати та аналізувати інформацію з теми наукового дослідження;
- критично інтерпретувати результати останніх теоретичних та практичних досліджень у сфері менеджменту використати отриманні знання для виконання і захисту кваліфікаційної роботи;
- розуміти складні управлінські проблеми і вирішувати задачі в умовах невизначеності із застосуванням сучасних підходів, методів, прийомів;
- застосовувати наукові підходи до формування та обґрунтування ефективних стратегій у власній економічній діяльності;

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ЕКТС.

3. Змістовна характеристика навчальної дисципліни:

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 1

ЕНДОГЕННІ ТА ЕКЗОГЕННІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Вступ

Тема 1. Діалектика співвідношення суб'єктивного мислення та об'єктивної логіки економічного розвитку в економічних дослідженнях

Ключові завдання та функції сучасної економічної науки і зasadничі принципи їх реалізації.

Діалектика об'єктивної логіки економічного розвитку та логіки суб'єктивного мислення. Роздвоєння, дуалізм мислення різних суб'єктів економічної діяльності у сприйнятті оточуючого світу: причини, шляхи подолання.

Неолібералізм, мейнстрім, постнеолібералізм як основа методологічного обґрунтування економічного розвитку суспільства та економічної поведінки індивіда.

Тема 2. Сучасне суспільство та економіка: діалектика взаємозалежності можливостей і методологія її пізнання

Позитивні зміни в економіці та суспільстві глобалізованого світу на початку ХХІ ст. і нові виклики, що потребують розв'язання.

Діалектика прямих і зворотних зв'язків у стосунках між державою, суспільством та окремою людиною, як елементом суспільства.

Петер Козловські; «Суспільство і держава: неминучий дуалізм» (1998).

Розкриття принципів і форм прояву *діалектики можливостей взаємопливів і меж взаємопроникнення суспільства та економіки* як основа розуміння зasad субстанціональної та інституційної архітектоніки сучасного суспільства. Мілтон Фрідмен про «способи аналізу, інтерпретації або організації даних, які виявляють, що непов'язані й відмінні на перший погляд явища суть прояви більш фундаментальної та відносно простої структури».

Діалектика ролі та функцій поняття «можливість», «можливості» у пізнанні заємозалежностей процесів, що виникають в реальному економічному, політичному та суспільному житті.

Домінування ринку та уніфікація порядків в межах планети як фактор динамізації процесів ігнорування проблем «соціального буття» та суспільства. *Теза неолібералів*: усе, що суперечить вимогам саморегульованого ринку, «аномалія та зловживання» - (Поланьї, Карл. Великая трансформация: политические и экономические истоки нашего времени. – СПб. Алетейя, 2002).

Проблема цінностей, які визначають принципи діалектичного поєднання приватних та суспільних інтересів в процесі економічного життя, визначення стратегічних цілей розвитку та інструментів їх досягнення.

Основні переваги філософського осмислення закономірностей та інституційних форм розвитку сучасної економіки для конструктивних коректив концептуальних моделей економічної політики країн в умовах глобалізації та революції 4.0.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 2

СУТНІСТЬ, ЗМІСТ, ФОРМИ ТА ФУНКЦІЇ МЕТОДІВ ДОСЛІДЖЕННЯ СКЛАДНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ

ТЕМА 3. Сутність і зміст поняття «*методологія*». Функції та роль методології в організації пізнавального процесу

Особливості пізнання економічної діяльності суб'єктів господарювання як носіїв суб'єктивних уявлень про цілі та способи суспільного розвитку

«Поняття» і «категорії» як інструменти наукового пізнання реального оточуючого нас світу

Зв'язок, взаємозв'язок, взаємодія та взаємовпливи як об'єктивно необхідні форми функціювання людини у соціальних системах

Закони науки як результат системного пізнання сутності та закономірностей функціювання економічних і соціальних систем

Сутність і зміст поняття «*методологія*».

Функції та роль методології в організації пізнавального процесу

ТЕМА 4. Загальнонаукові та спеціальні методи пізнання сутності, змісту і тенденцій розвитку економічних явищ і процесів

Система методів за критеріями та формами, що визначають поле їх застосування, спрямованість, та глибину проникнення у специфічні проблеми економічної науки.

Загальні (філософські) методи дослідження: діалектичний метод досліджень

Загальнонаукові методи дослідження

Специфічні методи досліджень

Контрольні запитання до теми

ТЕМА 5. Сутність, функції та роль «підходів» у наукових дослідженнях і пізнанні глобалізованого суспільства

«Підхід»: сутність поняття. Специфіка трансформації системи підходів до дослідження проблем економічного розвитку в умовах глобалізації та цифровізації суспільства. Зasadничі ознаки «підходів» у дослідженнях.

Підходи у дослідженнях: статичний і динамічний; системний; інституціональний; формаційний; цивілізаційний; специфіка сутності, змісту, функцій, методологічної спрямованості та ролі.

Людина у системі координат філософського підходу: Основа нової філософії пізнання закономірностей трансформації складних економічних і соціальних систем - факт «завершення автономії економіки, підпорядкування економічної функції соціальним цілям» (Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. 1999). Ключові принципи та функції філософського підходу у пізнанні економічних і соціальних проблем сучасного світу.

Формаційний, технологічний і цивілізаційний підходи до аналізу сутності внутрішніх і зовнішніх чинників економічного розвитку суспільства

ТЕМА 6. Парадигмальне мислення: «парадигма» досліджень як зasadнича основа спрямованості пізнавального процесу

Методологічна парадигма економічних досліджень, її ключові функції та роль

Зміна парадигми дослідження у процесі розвитку економічних систем

Принципи формування нової методологічної парадигми економічних досліджень в умовах системної трансформації суспільства.

Системна парадигма та її роль у формуванні ефективних підходів до досліджень

Полярність принципів і цілей людиноцентричної та трансгуманістичної парадигми як методологічна проблема досліджень розвитку сучасної економіки та суспільства

ТЕМА 7. Проблеми визначення конструктивної парадигми у наукових дослідженнях, управлінні та політиці, в умовах становлення цифрового суспільства

Інституційні форми ключових сфер, факторів і результатів економічної діяльності у цифровій економіці: праця, капітал, домінуючі сфери суспільного виробництва, технології, продукт, багатство, добробут, потреби, цінності,

Нова парадигма управління розвитком в умовах становлення цифрової економіки та цифрового суспільства: якісні зміни в архітектоніці економічної системи та необхідність створення динамічної конкурентної моделі боротьби за майбутнє.

Філософський підхід до розуміння сутності процесу конкуренції за майбутнє в умовах промислової революції 4.0 та цифрової економіки.

«Нова реальність» (І. Кант) та «zmіни стану системи» в умовах переходу до цифрової економіки.

Виклики цифрової економіки та консервативність сучасного менеджменту – діалектика суперечливості та методологія її подолання.

ТЕМА 8. Методологія пізнання сутності, ключових ознак та елементів архітектоніки цифрової економіки як системи. Головні завдання менеджменту епохи цифрової економіки

Головне завдання менеджменту епохи цифрової економіки - визначення стратегічних об'єднувальних цілей функціонання організації на рівні підприємства, фірми, галузі, національної та глобальної економіки.

Нові концептуальні моделі менеджменту та їх основні зasadничі елементи на етапі становлення глобального інформаційного суспільства: шведська та північноєвропейська моделі управління; німецьку модель соціального ринкового господарства; американська модель «пожиттєвого навчання»; японська модель «система пожиттєвого найму».

Розуміння необхідності якісних змін у системі цілеполагання та мотивації економічної діяльності працюючих політичними елітами: ключова платформа порядку денного (ювілейного) Всесвітнього економічного форуму в Давосі (Швейцарія, січень 2020 р.) – «Капіталізм для всіх», або «капіталізм стейкхолдерів», «народний капіталізм».

Цифрова економіка та її ключові ознаки. «Цифрові блага» та «цифрова цінність». Ключові елементи архітектоніки цифрової економіки.

«Три рівні штучного інтелекту»: «Обмежений штучний інтелект (ANI); Загальний штучний інтелект (AGI); Штучний суперінтелект (ASI)».

Нові типи та форми конкуренції на ринку праці - між людиною та штучним інтелектом; «між генетично модифікованими та немодифікованими індивідами» - (Шваб, Клаус. Четвертая промышленная революция: пере вод с английского / Клаус Шваб. 2018). Процес «технологічного заміщення праці» - Коллинз, Рэндалл. Средний класс без работы: выходы закрываются // Есть ли будущее у капитализма? (2013)

Нова парадигма, нова роль стратегічного менеджменту, як умова забезпечення адекватної реакції бізнесу, держави та суспільства на виклики революційних техно-соціальних змін на планеті.

ТЕМА 9. Організаційно-методичні підходи студента до організації науково-дослідної роботи.

Етапи та форми роботи над вибором теми дослідження:

- осмислення економічних і соціальних проблем наукового характеру, які викликають підвищений інтерес у студента-магістранта;

- пошук та ознайомлення з достатнім колом сучасної наукової літератури з проблемами, що викликає інтерес;

- окреслення проблематики дослідження та вибір потенційної теми наукової роботи; складання плану-проспекту наукового дослідження; Визначення об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження;;

Формування методологічної та джерельної бази дослідження. Джерела інформації. Класифікація наукових видань. Праця дослідника в бібліотеці. Складання та оформлення бібліографії;

Складання плану роботи та списку основних джерел провідних авторів; Алгоритми написання тексту роботи;

- Оформлення тексту роботи за існуючими стандартами:
- цитування та посилання на використані наукові джерела;
  - дотримання пропорцій між власним текстом та обсягом цитувань;
  - оформлення посилань за існуючими стандартами, варіанти;
  - основні вимоги до оформлення та викладу висновків;
  - вимоги до оформлення списку наукової літератури та статистичного матеріалу, використаних у роботі;
  - Підготовка до захисту та процедура захисту магістерської роботи.

4. ПЛANI ЛЕКЦІЙ I СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. Діалектика спiввiдношення суб'єктивного мислення та об'єктивної логiки економiчного розвитку в економiчних дослiдженнях

План лекцiї

1. Ключовi завдання та функцiї сучасної економiчної науки i засадничi принципи їх реалiзацiї.
2. Дiалектика об'єктивної логiки економiчного розвитку та логiки суб'єктивного мислення. Роздвоєння, дуалiзм мислення рiзних суб'єктiв економiчної дiяльностi у сприйняттi оточуючого свiту: причини, шляхи подолання.
3. Неолiбералiзм, мейнстрiм, постнеолiбералiзм як основа методологiчного обґрунтuvання економiчного розвитку суспiльства та економiчної поведiнки iндивiда.

ТЕМА 2. Сучасне суспiльство та економiка: дiалектика взаємозалежностi можливостей i методологiя її пiзнання

План лекцiї

1. Позитивнi змiни в економiцi та суспiльствi глобалiзованого свiту на початку XXI ст. i новi виклики, що потребують розв'язання.
2. Дiалектика прямих i зворотних зв'язкiв у стосунках мiж державою, суспiльством та окремою людиною, як елементом суспiльства. Петер Козловськi; «Суспiльство i держава: неминучий дуалiзм» (1998).
3. Розкриття принципiв i форм прояву дiалектики можливостей взаємовпливiв i меж взаємопроникнення суспiльства та економiки як основа розумiння засад субстанцiональної та iнституцiйної архiтектонiки сучасного суспiльства.
4. Проблема цiнностей, якi визначають принципи дiалектичного поєднання приватних та суспiльних iнтересiв в процесi економiчного життя, визначення стратегiчних цiлей розвитку та iнструментiв їх досягнення.
5. Основнi переваги фiлософського осмислення закономiрностей та iнституцiйних форм розвитку сучасної економiки для конструктивних коректив концептуальних моделей економiчної полiтики краiн в умовах глобалiзацiї та революцiї 4.0.

ТЕМА 3. Сутність і зміст поняття «методологія». Функції та роль методології в організації пізнавального процесу

План лекцій

1. Особливості пізнання економічної діяльності суб'єктів господарювання як носіїв суб'єктивних уявлень про цілі та способи суспільного розвитку
2. «Поняття» і «категорії» як інструменти наукового пізнання реального оточуючого нас світу
3. Зв'язок, взаємозв'язок, взаємодія та взаємовпливи як об'єктивно необхідні форми функціювання людини у соціальних системах
4. Закони науки як результат системного пізнання сутності та закономірностей функціювання економічних і соціальних систем
5. Сутність і зміст поняття «методологія».
6. Функції та роль методології в організації пізнавального процесу

ТЕМА 4. Загальнонаукові та спеціальні методи пізнання сутності, змісту і тенденцій розвитку економічних явищ і процесів

План лекцій

1. Система методів за критеріями та формами, що визначають поле їх застосування, спрямованість, та глибину проникнення у специфічні проблеми економічної науки.
2. Загальні (філософські) методи дослідження: діалектичний метод досліджень
3. Загальнонаукові методи дослідження
4. Специфічні методи досліджень
5. Контрольні запитання до теми

ТЕМА 5. Сутність, функції та роль «підходів» у наукових дослідженнях і пізнанні глобалізованого суспільства

План лекцій

1. «Підхід»: сутність поняття
2. Підходи у дослідженнях: статичний і динамічний; системний; інституціональний; формаційний; цивілізаційний
3. Людина у системі координат філософського підходу
4. Формаційний, технологічний і цивілізаційний підходи до аналізу сутності внутрішніх і зовнішніх чинників економічного розвитку суспільства

ТЕМА 6. Парадигмальне мислення: «парадигма» досліджень як зasadнича основа спрямованості пізнавального процесу

План лекції

1. Методологічна парадигма економічних досліджень, її ключові функції та роль
2. Зміна парадигми дослідження у процесі розвитку економічних систем
3. Принципи формування нової методологічної парадигми економічних досліджень в умовах системної трансформації суспільства.
4. Системна парадигма та її роль у формуванні ефективних підходів до досліджень
5. Полярність принципів і цілей людиноцентричної та трансгуманістичної парадигми як методологічна проблема досліджень розвитку сучасної економіки та суспільства

ТЕМА 7. Проблеми визначення конструктивної парадигми у наукових дослідженнях, управлінні та політиці, в умовах становлення цифрового суспільства

ПЛАН ЛЕКЦІЙ:

1. Інституційні форми ключових сфер, факторів і результатів економічної діяльності у цифровій економіці: праця, капітал, домінуючі сфери суспільного виробництва, технології, продукт, багатство, добробут, потреби, цінності.
2. Нова парадигма управління розвитком в умовах становлення цифрової економіки: якісні зміни в архітектоніці економічної системи та потреба у конкурентній моделі боротьби за майбутнє.
3. Філософський підхід до розуміння сутності процесу конкуренції за майбутнє в умовах промислової революції 4.0 та цифрової економіки.
4. «Нова реальність» (І. Кант) та «зміни стану системи» в умовах переходу до цифрової економіки.
5. Виклики цифрової економіки та консервативність сучасного менеджменту – діалектика суперечливості та методологія її подолання.

ТЕМА 8. Методологія пізнання сутності, ключових ознак та елементів архітектоніки цифрової економіки як системи. Головні завдання менеджменту епохи цифрової економіки

План лекції

1. Головне завдання менеджменту епохи цифрової економіки - визначення стратегічних об'єднувальних цілей на рівні підприємства, фірми, галузі, національної та глобальної економіки.

2. Нові концептуальні моделі менеджменту та їх основні зasadничі елементи на етапі становлення глобального інформаційного суспільства

3. Розуміння необхідності якісних змін у системі цілеполагання та мотивації економічної діяльності працюючих політичними елітами: «Капіталізм для всіх»

4. Цифрова економіка та її ключові ознаки. «Цифрові блага» та «цифрова цінність». Ключові елементи архітектоніки цифрової економіки. «Три рівні штучного інтелекту»

5. Нова парадигма та нова роль стратегічного менеджменту як умова забезпечення адекватної реакції бізнесу, держави, суспільства на виклики техно-соціальних революцій на планеті.

ТЕМА 9. Алгоритм методологічних і методичних підходів до організації науково-дослідної роботи студента

2.

План лекцій

1. Етапи та форми роботи над вибором теми дослідження: осмислення сутності, характеру та актуальності наукової проблеми

2. Окреслення проблематики дослідження та процедура визначення об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження

3. Процедура формування методологічної та джерельної бази дослідження Складання плану роботи та списку основних джерел провідних авторів;

4. Алгоритми написання тексту роботи, оформлення тексту роботи за існуючими стандартами

5. Підготовка до захисту та процедура захисту магістерської роботи

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 4.

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
		у тому числі						усього	у тому числі				
		л	с	п	Інд.	С.р.	л	п	с	Інд.	С.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовий розділ 1. Ендогенні та екзогенні чинники формування сучасної методології економічних досліджень													
Тема 1. Вступ. Діалектика співвідношення суб'єктивного мислення та об'єктивної логіки економічного розвитку в еко-													16
		2	2	2	-	8	14	2	-	-	-		

номічних дослідженнях													
Тема 2. Сучасне суспільство та економіка: діалектика взаємозалежності можливостей і методологія її пізнання	-	-	-	-	-	8	10	-	-	-	-	-	16
Тема 3. Сутність і зміст поняття «методологія». Функції та роль методології в організації пізнавального процесу	2	2	2	-	-	8	14	-	2	-	-	-	18
<i>Разом за змістовим розділом 1</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>4</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>24</i>	<i>38</i>	<i>2</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>50</i>
Змістовий розділ 2. Сутність, зміст, форми та функції методів дослідження складних соціально-економічних об'єктів													
Тема 4. Загальнонаукові та спеціальні методи пізнання сутності, змісту і тенденцій розвитку економічних явищ і процесів	2	2	2	-	-	8	18	-	2	-	-	-	16
Тема 5. Сутність, функції та роль «підходів» у наукових дослідженнях і пізнанні глобалізованого суспільства	2	2	2	-	-	8	16	-	-	-	-	-	16

Тема 6. Парадигмальне мислення: «парадигма» досліджень як зasadнича основа спрямованості пізнавального процесу	2	2	2	-	8	16	-	-	-	-	16
Тема 7. Проблеми визначення конструктивної парадигми у наукових дослідженнях, управлінні та політиці, в умовах становлення цифрового суспільства	2	2	2	-	8	16	-	-	-	-	16
Тема 8. Методологія пізнання сутності, ключових ознак та елементів архітектоніки цифрової економіки як системи. Головні завдання менеджменту епохи цифрової економіки	2	2	2	-	8						
Тема 9. Алгоритм методологічних і методичних підходів до організації науково-дослідної роботи студента	2	2	2	-	8						
<i>Разом за змістовим розділом 2</i>		<i>12</i>	<i>12</i>	<i>12</i>	<i>-</i>	<i>48</i>	<i>66</i>	<i>-</i>	<i>2</i>	<i>-</i>	<i>64</i>
Усього годин	120	16	16	16	-	72	120	2	4	-	114

• ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Програмою навчальної дисципліни лабораторні заняття не передбачені.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) є однією з форм самостійної роботи майбутніх фахівців, виконання якого передбачає створення умов для розвитку та реалізації творчих можливостей студентів. ІНДЗ має на меті поглиблення, критичне усвідомлення та закріплення знань, які студенти здобувають у процесі навчання, а також застосування цих знань для написання дипломної магістерської роботи, на практиці.

ІНДЗ виконуються студентами магістерського рівня у першому семестрі та передбачають написання тез доповіді для виступу на конференції, наукової статті в рамках магістерського дослідження, доповіді, присвяченій практичному застосуванню певних методів і підходів щодо аналізу проблем, які будуть розв'язуватися у магістерській роботі. Така форма ІНДЗ має сприяти формуванню та розвитку здібностей студента до творчого, критичного наукового мислення та аналізу, вміння аргументувати та відстоювати публічно власну думку, робити узагальнення наукового характеру, розробляти власну концепцію та прогностичну модель розвитку економічних і соціальних процесів, що досліджуються.

Завдяки науковому обґрунтуванню актуальності обраної теми, визначенняю мети роботи, огляду існуючих точок зору на проблему, або стислого опису ситуації, яка склалася на даний час в галузі, формулюванню власної думки стосовно обраної теми, яка змістовно відображає основну ідею всієї роботи, а також системному характеру представлених висновків і рекомендацій студент має можливість створити собі репутацію фахівця, здатного в логічній і переконливій, ясній і доступній формі відстоювати свою точку зору, приймати та реалізовувати ефективні рішення. ІНДЗ у різноманітних формах є важливим етапом підготовки та захисту магістерської дипломної роботи майбутнім фахівцем - менеджером.

Виконання, оформлення та захист ІНДЗ здійснюється студентом в індивідуальному порядку під контролем та на основі консультацій професора.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студента над засвоєнням навчальної дисципліни є необхідним елементом ефективного формування компетентностей та включає:

- вивчення та критичний аналіз сутності питань, що винесені на самостійне опрацювання;
- засвоєння наукового інструментарію дисципліни - основних понять, категорій, інституційних форм, які необхідні для формування системи наукового мислення щодо проблем, які складають предмет курсу;

- самостійне опрацювання наукових джерел – монографій провідних вчених, статей у фахових журналах і збірниках, інтернет ресурсу, тощо;

- Систематична та системна підготовка до семінарських і практичних занять, до виступів під час обговорення конкретних тем курсу;

Мета самостійної роботи – відповідним комплексом заходів забезпечити регулярну і ефективну самостійну роботу студентів над вивченням дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень».

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Відповідно до плану вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» передбачається проведення поточного та підсумкового контролю у таких формах:

- поточний контроль при обговоренні ключових питань теми під час проведення семінарських і практичних занять;
- контроль виконання ІНДЗ та інших видів самостійних робіт;
- оцінювання результатів модульних контрольних робіт;
- підсумковий контроль реалізується у вигляді заліку.

Процес контролю, здійснюваний викладачем, передбачає декілька етапів: перевірку (виявлення рівня отриманих студентами знань, умінь та навичок); оцінювання (вимірювання рівня знань, умінь і навичок та порівняння їх з певними стандартами, окресленими вимогами навчальних програм); облік (фіксація результатів у вигляді оцінок, балів, рейтингу в журналі, заліковій книжці, залікових чи екзаменаційних відомостях).

9. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Формою підсумкового контролю є **залік**, який складається очно в період призначений деканатом або за індивідуальним графіком, який затверджується навчальним планом. Основною формою підсумкового контролю є тестування, робота над практичним завданням та співбесіда.

10. Загальна оцінка знань студентів за поточним контролем:

Результати поточного контролю знань студентів в цілому (за усіма формами робіт) оцінюються в діапазоні від **0** до **60** балів. При цьому індивідуальна максимальна оцінка студента на семінарі чи практичному занятті за відповідь на питання плану складає 2 бали; за дві модульні контрольні роботи – 0 – 10 балів; за підготовку 1 доповідді та 1 есе – 0 – 18 балів.

Студент допускається до підсумкового контролю за умови виконання вимог навчальної програми в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше **36** балів.

11. Підсумкове оцінювання знань студентів

Підсумкове оцінювання знань студентів проводиться у формі заліку.

Критерій оцінювання знань під час заліку:

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на заліку складає **40** балів (див. табл. 5).

Таблиця 5.

Розподіл балів оцінювання при підсумковому контролі з навчальної дисципліни

Оцінка в балах за поточне оцінювання	Оцінка в балах за підсумкове оцінювання	Оцінка за національною шкалою
54-60	36-40	Відмінно
45-53	30-35	Добре
36-44	24-29	Задовільно
менше 36	менше 24	Незадовільно

Під час оцінювання відповіді на окреме питання додатково враховуються допущені недоліки та помилки, якими вважаються:

- неохайне оформлення роботи (не загальноприйняті скорочення, незрозумілий почерк, використання олівців замість чітких чорнил) (мінус 2 бали);
- неточності в назвах окремих економічних категорій та понять (мінус 4 бали).

Критерій оцінювання відповіді на теоретичні питання білету:

1. Повна відповідь на питання, яка оцінюється «відмінно», повинна відповісти таким вимогам:

- розгорнута, вичерпна характеристика сутності та змісту сформульованої у питанні проблеми;

- повний перелік необхідних для розкриття змісту питання економічних понять і категорій;
- здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки, узагальнення, рекомендації;
- уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ і процесів, характеризувати їхні риси та форми прояву;
- демонстрація здатності формулювання та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;

2. Відповідь на питання оцінюється «добре», якщо:

- не зроблено розкриття хоча б одного з пунктів, вказаних вище (якщо він явно потрібний для вичерпного розкриття питання) або, якщо:
  - при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами допущені помилки під час використання статистичного та фактичного матеріалу.

3. Відповідь на питання оцінюється «задовільно», якщо:

- не зроблено розкриття чотирьох чи більше характеристик, зазначених у вимогах до питання (якщо вони явно потрібні для вичерпного його розкриття);
- висновки, зроблені під час відповіді, не відповідають правильним чи загально визначенім при відсутності доказів супротивного аргументами, зазначеними у відповіді;
- характер відповіді дає підставу стверджувати, що особа, яка складає іспит, не зовсім правильно зрозуміла суть питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього, допустивши грубі помилки у змісті відповіді.

З урахуванням вищевикладеного результати заліку оцінюються для студентів в діапазоні від **0** до **40** балів. При цьому, якщо відповіді студента на заліку оцінені менше ніж на 60%, він отримує незадовільну оцінку за результатами заліку та незадовільну загальну підсумкову оцінку.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання завдань, що виносяться на залік.

Загальна підсумкова оцінка не може перевищувати **100 балів.**

Загальна підсумкова оцінка в балах, за національною шкалою та за шкалою ECTS заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента (див. табл. 14.3).

Таблиця 6.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	
90-100	A	відмінно	зараховано	
82-89	B	добре		
74-81	C	задовільно		
66-73	D	незадовільно з можливістю повторного складання		
60-65	E			
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	
1-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

12. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. робоча навчальна програма дисципліни;
2. плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;
3. презентації до кожної теми лекції з дисципліни;
4. методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
5. перелік питань та завдань для поточного і проміжного контролю знань з дисципліни;
6. перелік питань до заліку.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Сміт Адам. Багатство народів. Дослідження про природу та причини добробуту націй / Пер. з англ. Олександра Васильєва та ін. К. : Наш формат, 2018. – 722 с.
2. Філіпенко А.С. Основи філософії та методології економічної теорії : навчальний посібник / А. С. Філіпенко. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2018. – 262 с.
3. В. М. Геєць. Феномен нестабільності – виклик економічному розвитку. Київ, ВД «Академперіодика». – 2020. – 456.
4. Yurii K. Zaitsev. Chapter Cwo. The Fourth Industrial Revolution as a Motivator for a Qualitative Leap in a Country's Productive Capability: International Experience, and Challenges and Risks for Ukraine // Productivity of Contemporary Economies: Theory and Evidence. Edited by Anton S. Filipenko, Oleksandra M. Moskalenko and Yurii K. Zaitsev. This book first published 2021. Cambridge Scholars Publishing. - P. 15-35. (257 p.)
5. Зайцев Ю. К., Москаленко О. М. Сучасна політична економія як теоретична основа економічного розвитку суспільства: у 2 кн. - Кн. I. Філософсько-методологічні засади архітектоніки предмета сучасної політичної економії: монографія / Ю. К. Зайцев, О. М. Москаленко. - Київ: КНЕУ, 2018. - 397, [3] с.
6. Зайцев Ю. К., Москаленко О. М. Сучасна політична економія як теоретична основа економічного розвитку суспільства : у 2 кн. — Кн. II. Сучасна політична економія як методологічна парадигма економічної політики розвитку у, Київ: КНЕУ, 2020. - 251 с.

Допоміжна:

1. Маслов А. О. Інформаційна економіка: становлення, структура та теоретичне осмислення : монографія. – 2-ге вид., випр. і доп. / А. О. Маслов – К. : ВПЦ «Київський університет», 2016. – 512 с.
  2. Дейнека Т. А. Соціально-економічні суперечності процесу глобалізації суспільства (політико-економічний аналіз) : монографія / Т. А. Дейнека. – Київ : КНЕУ, 2018. – 510, [2] с.
  3. Зайцев Ю.К. Теоретико-методологічні проблеми використання міждисциплінарних підходів в сучасних економічних дослідженнях / Ю. К. Зайцев, О. М. Москаленко // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 3. – С. 5-15.
  4. Зайцев Ю. К. Теоретико-методологічні проблеми становлення сучасної політичної економії / Ю. К. Зайцев, О. М. Москаленко // Економічна теорія: науковий журнал. – 2015. – №4. – С. 54 – 61.
  5. Liberalism and Chinese Economic Development. Perspectives from Europe and Asia. Edited by Gilles Campagnolo. Routledge Tayler & Francis Group. LONDON AND NEV YORK, 2016 – 289 р.
  6. Гальчинський А. С. Економічна методологія. Логіка оновлення: Курс лекцій. – К.: «АДЕФ-Україна», 2010. – 572 с.
  7. Тарасевич В. М. Фундаментальна економічна наука : універсумність змісту та розвитку: / монографія / В. М. Тарасевич. – Дніпропетровськ: ПБП «Економіка», 2017. – 1020 с.
- Zaitsev Yurii, Moskalenko Oleksandra. Modern society and economy: the dialectics of interdependence of possibilities and the methodology of its cognition // Economic Studies. – 2017. – № 4. (1,47 д.а.) Scopus. - Bulgarien Academy of Sciences Research Institute – Q 2